

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
29 Ianuarie st. v.
10 Februarie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 5.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

C o r e s p u n d i n ț ă intre dnii V. Alecsandri și A. Hurmuzachi.

III.

Cernauca 18/30 april 1865.

Iubite Vasilică!

Érăș ne depărtăm și ér ne intrerupem și ne rărim comunicarea și corespundința, lucru de care me intristez. Neregularitatea poștelor pe la voi, apoi e lucru și mai trist. Spune-mi macar, când ești la țeră, unde, la care oraș, la Iași, la Roman să ți adresez scrisorile?

Astăzi, când imi inchipuesc a te vedé in fruntea, séu adeca mai bine, la cōda, in urma a 48 de pluguri și 88 de grăpi, comandându-le și dirigindu-le, voi numai a te salutá cu un : „Dómne ajută!” cum se salutá plugarii și să-ți spun, cât me bucur a sci, că sémeni orz și ovés și cucuruz, cum đic ardelenii, bob și fasole și alte lucruri bune, și dară că faci in realitate cel mai frumos idil, — și nu numai că-i sci a le scrié. Dorindu-ți tot sporiul la asta frumoasă, binecuvântată tu insuși ai spus, că plugul și opinca sânt talpa țerii, — dar și pré poetică ocupare, nu me pot oprí din egoism, a dorí ca să te mântui cât mai curénd, ca să fii liber și să poți lucrá cu tot cheful.

S'a făcut cu dna Fani alcătuire pentru anul viitor (cu 1800 galb. = 9000 fl.) și anume pentru 42 reprezentări, care sé vor sui până la 50 (cu beneficiuri etc.) E indatorită a aduce adeca o cântăreță și un comic, cât mai buni amēndoi; pe lângă acēsta sciú că ea dorește și va cercá a angagiá ce-a fi mai bun și-i vor permite mijlocele!

In deosebit i s'a pus de condițiune, de a da cei puțin 20 piese noue. *Noue* cred că se vor găsi, că acēsta vra sé đicá încă *nejucate aici*, dar ca să fie și *bune* — e mai greu. Éta de ce apelez acum la amicia și binevoința ta, rugându-te mai întéiu să cugeți, să-ți aduci aminte de noi și să ne reservezi, să ne dai aceea ce vei fi avénd acum, după cum am vėđut din însēm-narea, ce ai binevoit a-mi trimite, și acele ce vei lucrá, vei pregăti pentru verá.

Sper că despre reprezentarea lor ai puté fi cam liniscit, că de sigur d. Fani se va silí a-și face trupa cât va puté mai bună, și anume are multá luare aminte pentru piesele tale. Mare bine ai face, decă ai voi, cum đic și te rog, a *alege* un numer de piese, cât de mare vei voi și vei puté, a *alcătui un repertor* pentru anul viitor. Numai tu singur le poți judecá mai bine și tot numai tu ai puté mijloci a ni le procurá dela Luchian și Millo.

Dela binevoința ta atěrná acum ce succes și onóre să aibă și să cástige teatrul român la Cernáuți și ce mulțámire publicul. Asta e destul de serios, că acest succes va otări, cum cred, viitorul teatrului național in Bucovina. Poți crede, că aici e angagiată ambițiunea națională, de vreme că este multá rivalitate din partea teatrului nemțesc, spriginit de guvern și de toți străinii, toți adversarii și neamicii noștri. Éta de ce me ocup și pe mine și pe tine, până a te osteni, de asta cestiune, lucru de care insumi me mir destul, fiind că in adevér capul nu-mi pré stá acum după teatru, fiind destul de bántuit și ametit de altele; sânt insé rugat de multe părți a fi mijlocitor la tine, și apoi nici că ar fi cu puțință ca să remán de tot indiferente pentru acest „interes public”, de și cât pentru mine nici nu sciú unde voi fi pe atunci. Omul insé nu trebuie să fie egoist, subt nici un fel de impregiurări și să grigescá dar macar pentru petrecerea altora.

Am luat voia a da lui Vlădicescu, care a plecat eri, o scrisóre cătrá tine. Avénd atât de mult respect pentru tine, mi-a plăcut fórte mult a vedé, ce mare dorință avea a fi cunoscut de tine. Il recománd binevoinței tale, de vreme că te pot asigurá, că are in adevér fórte bune și frumoșe insușiri, e un om fórte de trebă, are anume multá modestie, mult dor de a invéța, de a se instruí, simțind dureros lipsa studiilor; de doi ani il cunoscem de om, in tótă privirea, fórte onorabil. Nu uitá a-l pune să-ți cânte, de va fi cine să-l acompagneze.

Iți trimit aici 3 fotografii ale lui, tóte trei ca Florin vėnătorul, și făcute anume ca să ți le trimit; am făcut acēsta, fiind că, după unele scrisori primite dela Iași, am vėđut că acolo părea a crede ómenii, că aici nici idee n'ar fi avut actorii cum să puie in scená o piesă nouă; un amic s'a vėđut indemnat a-mi descrie tóte costumele etc. Fiind că póte și tu ai fi avut asemenea ingrigire, ară făcut aceste fotografii, anume din scena asta care face fórte mult efect și pe care Vlădicescu o dá cu tótă vioitatea și espresiunea. Venind el la tine, vei binevoi póte a-i spune lui, care piese să caute pentru anul viitor.

Am scris la rai multe locuri pentru a aduná balade și sper că voi cãpétá unele.

Te ocupi cu gospodăria și de sigur dar cu infrumșetarea și inzestrarea Mircescilor. Nu vrei să faci acolo o mică Italie, un unghier din ea? Nu plantezi séu sădesci duđi (séu aguđi.) o culturá ce ar meritá a fi cât mai lăđită pe la vci!? Aici am pus mulți, am indemnat și pe alții, și in tot anul m'am ocupat ceva cu crescerea gândacilor, și am avut mulțámirea a primí și mai deunăđi chiar sciure, că mėtasa produsá din gugóșele de

aici a fost foarte lăudată la unele expozițiuni. A pune copaci și tufe nu e mare trudă, și pentru viitor de mult folos.

De am avé drum de fer la voi, Ț-aș trimite cu bucurie vr'o câteva mii de acești copaci și trandafiri, pe care scfu că-i iubesci, in multe soiuri, și pomi etc. Din nefericire sântem despărțiți in totă privirea de voi, ca de China și de Chineși.

Ți trimit dar numai salutările mele cele mai frățoști și-ți doresc timp bun de gospodărie, sóre și plóie — in locul frigului și vântului ce spulbură astăzi cu omét și olde rodite!

Al teu

serv și amic

A. Hurmuzachi.

Sânt dureri . . .

Sânt dureri ce nasc in légân
Și de-abiá 'n mormént apun,
Sânt dureri ce nu au name,
Sânt dureri ce nu se spun.

Astfel de dureri amare
Zac ascunse 'n pieptul meu;
Nimeni, nimeni nu le scie,
De cât sântul Dumneșeu.

Câte-odată fericirea
Parc' o simt in al meu piept;
E un vis frumos, din care
Tot in chinuri me deștept.

Dar mai mult de cât durerea,
Tot ce este mai cumplít,
E că nu se póte 'n lume
Să te-arați nemulțumít.

Nu e nimeni să te 'ntrebe,
Ca să-ți dea un ajutor;
Mut e cerul și pământul,
Mut ca taînícul meu dor.

Carol Scrob.

Trăian Globescu.

— Schiță biografică. —

I.

In giurul unei mese lungărețe sedeau și-și petreceau vr'o 30 de inși; unii ómeni mai in vârstă, alții mai tineri, unii inteligenți alții meseriași și negustori, ér alții ómeni liberi așa dicénd ómeni fără nici o ocupație. Toți erau veseli, toți strigau, toți se clătinau in dreapta și in stânga, după cum diceau niște lăutari, ce stau alătura in picioare. Pe mesă erau vr'o 50 de sticle góle, vr'o 9 pline cu vin și vr'o 4 cu apă. Adesea se audia printre tonurile muziceii țângăniturile păharelor, făcénd astfel un contrast bine cunoscut acelor ce și-au petrecut vr'odată la vr'o grădină, véra in mieș de nópte. Timpul érá de tot frumos, căci luna răsărise și se vedea printre crengile unui arbore mare, ce se află in apropiere; un vânt recoritor suflă a bine pe fețele roșite a celor dela mesă. „A ciobanului când și-a perdut oile“, strigă o voce puternică, și acela care

strigase luă o poziție seriósă, își resucia mustețile și așteptă să audă.

— Domnilor, — grăi atunci conducătorul acestei petreceri și se sculă in fruntea mesei luându-și in mână páharul. Ca prin minune, toți uitară de lăutari și-și ațintiră privirile spre conducător, căci astăzi pentru întâia- dată ținea un discurs in sănătatea lui Trăian Globescu. Érá mare lucru când vorbia conducătorul și mult ținea la el, de și nu érá nimic deosebit in vorbirile lui, decăt niște frase spălăcite, atât de întrebunțate, încát cei ce erau mai acurați in cercetarea petrecerilor scieau dinainte vorbele cum au să urmeze. Cu tóte acestea lumea e lume și conducătorul érá la înălțimea sa. Când finí cu toastul, se sculară cu toții in picioare și între sonurile muziceii inchinară cu Trăian Globescu, dorindu-i ca până va fi tэфér nici când să nu lipsescă dela petreceri de soiul acestora. Globescu inchinà cu toți dearéndul, și in loc ca să respundă după cum érá obiceiul, aruncă o privire la lăutari și se aședă pe scaun. Lăutarii scieau ce însemnă astă uitătură, și cât ai da in palme începură a dice a ciobanului când și-a perdut oile. Globescu își trase pěléria pe ochi, intinse in sus mâna dreaptă, ér stânga o lăsă in jos. Érá grozavă clipa acésta, căci érá singura clipă când se simția fericít.

Trăian Globescu érá fecior de familie fruntașe, ba am puté dice de cea mai fruntașe din orașul seu. Se născuse in timpul când ai noștri căutau prin istorie numele romane spre a-și botezà copiii, de aceea se întemplantase că purtă numele Trăian.

Tată-seu Daniil Globescu și mamă-sa Smaranda erau ómeni inaintați in vârstă și se uitau la acest copil ca la un lucru mare. Érá cel mai mic dintre 3 frați și astfel credeau ca din el să facă un vrednic urmaș pentru a chivernisi averea cea mare, ce o aveau.

Nici când n'a umblat Trăian la școlă, căci tată-seu i adusese dascăli acasă pentru a nu merge in rënd cu ceilalți copii, căci „sânt pré mojici“ dicea bétrânul Daniil de față cu fiu-seu și când dicea aceste vorbe, il sărutá de mii de ori. Nu-i vorbă, Daniil nu sciea carte, își avea el însé formula sa pentru creșcere. „Să scie o scrisóre și ceva socotélă“, grăia Daniil plin de incredere in sine, și când grăia el acestea, érá convins că dá fiu-seu cea mai bună creșcere din lume. De altmíntrelea érá cam curios bétrânul, ba am puté a dice că, érá foarte curios, deórece Trăian érá aprópe de 14 ani și n'avea slobozenie să umble singur, ci totdeauna insoțit de un dascál seu in cazul cel mai réu de o servitóre. Trăian n'avea convingerile sale, ci tot ce sciea din spusele tatălui-seu, căci bine că avea dascăli, dar și aceștia (din interes că căpétau lэфá) se orientau in creșcere după principiile bétrânului. Érá mărișor Trăian când începú să vedă, că e rușine să umble totdeauna insoțit de cineva, și deórece vedea că ceilalți copii de sama lui își bat joc de el, își luă inima 'n dinți și injurá odată pe dascál și din clipa aceea n'a mai vrut să mai scie nici de caligrafie, nici de socotélă.

— Are dreptate, — grăia Daniil cătră nevéstă-sa, vedénd fapta copilului seu, — da, are dreptate; — și aceste vorbe le dicea cu atáta incredere, încát se vedea că este convins, că Trăian al lui e destul de sciutor in tóte.

Mulți din negustorii acelu oraș își trimiseră copiii in sus, adecá la Viena, și de aceea bétrânul Daniil se vorbi cu nevéstă-sa să-și trimită báiatul să se mai deschidă la cap. „Ori și cum“, dicea el, „mai vede și altă lume“.

Cum a gândit, și a și făcut, și și-a trimis báiatul la Viena. N'a irecut însé 3 luni și dorind a-l vedé i-a scris să vină acasă. Dar de unde! Trăian se indulcise in marele oraș astfel, încát i se párea că numai

eri alaltă eri se depărtase dela părinți. Bătrânul Daniil eră necășit rău din pricina băiatului și nu sciea ce să-și facă capului, că a fost atât de hăbăuc de l'a trimis; a scris scrisori peste scrisori, a spus din gură cătră „negustori și cătră ômeni” cari mergeau spre Viena, dar toate erau însădar. *Nici chiar slujbele date popilor nu ajutară intru nimic, căci Trăian își petrecea de tot bine acolo unde se allă.*

— Ce să faci, — își gândi in cele din urmă bătrânul, — ce să faci; decă nu vine, trebuie să-i trimit bani, căci altfel cu ce să trăiească, — și când își gândi acestea, ochii i se umplură de lacrimi.

II.

Eră de 25 de ani Trăian Globescu când s'a întors din Viena. Eră înalt de stat, și frumos la față; părul și-l peptenă in sus er barba in doué laturi (văduse NB. pe un politic vestit cu părul in sus și pe un bancher bogat cu barba in doué părți). Purtă forțe bucuros costum englezesc și in veci și pururea avea camașne de pele. „Imi place portul jocheilor, cu toate acestea mustețile nu le-aș rade”, grăia adese-ori Trăian Globescu cu o convingere ca filosoful când spune cuiva combinațiunile sale. Totdeuna când eșă la plimbare își luă biciușca și cănele seu; un căne mare, mișos și negru la pâr, și dresat pentru fel de fel de servicii. Ajuns acasă, desprețuia tot ce gășise in orașul părinților sei. Cu deosebire spunea că viața socială nici pe departe nu este ca in Evropa, și că din ce in ce i se uresce, așa încât nu crede că o va pute duce timp îndelungat. „Imi fac o datorie față de vorbele de pe urmă ale tatălui meu”, — grăia forțe des Globescu, — „și rămân aci ca să chivernisesc averea noastră, de altmintrelea, acesta e o mare jertfă dela mine; ce socotesci, aci n'ai cafelele cum trebuie, aci n'ai baluri, n'ai alergări de cai, n'ai parcuri, n'ai Dunăre, n'ai nimic”. Nu-i vorbă, când spunea el de-al de de-astea, il mai cărpiă câte cineva cu câte-un respuns atingător. Il atingea de atins, dar însădar, căci Trăian eră cam negustor la minle.

— Fētu-meu, — i dișe odată un pretin bun din ai tată-seu, — fētu-meu, aci, ori cum e orașul nostru, pôte omul face bune parale, numai om să fie; cât despre cheltuielă cred și eu că poți mai lesne cheltui in străinătate, și 'n cele din urmă omul decă nu se ia d'o trebă, ci-și tot petrece, il apucă uritul.

— Așa e . . . așa e, — respunse Globescu, — in 2 rate împreunate cu o sbârcură de nas și cu aceștea trecu la altă vorbă.

* * *

Odată se allă in odaia unde reposase tată-seu. El sta pe un scaun (imbrăcat in niște haine noué ce-i veniseră dela Viena) și cetia o epistolă a croitorului seu. Fața lui se făcù roșie, își recăpëtă însă curând colorea obișnuită, și remănând cu ochii ațintiți la un punct fix, își ridică mereu părul in sus.

„Dragul mamei Trăiane . . . nu mai face cheltueli nebunesci cu atâtea secături de haine și cu petrecerile tale necurmate”, — grăi bătrâna sa mamă, cocôna Smaranda, și cum vorbea ea, privia la fiu-seu; privia însă cu o bunătate de mamă și din privirea ei ai fi vădùt cum bieta femée ar dori să nu aibă nimic: nici avere, nici vază, ci numai un ficior cu minte. Trăian se sculă repede de pe scaun, făcù epistola golomoz și punând mânilé inapoi, se plimbă prin casă cu mare neastempër. „Trebuie să-i telegrafez”, grăi el in cele din urmă și-și luă pëlêria in mână. „Audi colo să nu-mi gate costumul tirolez și eu trebuie cât mai curând să fac o excursiune pe munți, după cum am promis sincerilor mei amici”.

— Unde mergi Trăiane? — il întrebă mamă-sa sculându-se drept in picioare, — unde mergi?

Trăian se uită la mamă-sa ca și cum ar vré să dică „dă-mi pace” și punând mâna pe ușe grăi:

— Ți-am tot sous mamă, că dta ești călindar vechiu, ér eu sânt cu 12 zile mai înainte; acum îți repetez încă odată.

Acește vorbe le dișe cam apésat și indată eși. Smaranda remase singură. Ea se uită giur impregiur in casă și ațintindu-și privirile asupra unei fotografii, își acoperi fața cu amêndone mânilé și incepù a plange. Eră fotografia iubitului ei soț.

III.

Trecuseră 10 ani de când se întorseze Globescu din Viena. Acum eră sărac de tot, căci nu mai avea nimic din ce moștenise; eră cu atât mai sărac, căci lăsase și pe mamă sa fără pic de avere și desamăgită, și ce-i mai grozav, Globescu eră insurat și avea doi copii.

Nedat cu munca cum eră, el umblă de colo până colo fără nici o trebă, trăia de pe spatele unora și altora din fostii sei cunoscuți pe cari el i numia odinioră „sinceri amici”. S'a și vădùt sinceritatea, căci după câțva timp de când sărăcise, nu-l mai băgă nimenia in samă, toți il desprețuiau; il desprețuiau cu atât mai vèrtos, căci de multe-ori prin cererea imprumut se făcea de tot nesuferit. Cu toate acestea sânt ômeni in lume cari singuri nu-și pot petrece, și cari când au parale caută pe cineva, ca să le facă societate, și astfel de ômeni se aflau și între cunoscuții lui Globescu, de aceea de multe-ori eră el chemat la vr'o cină seu la vr'un păhar de vin. Asta eră totă însămnătatea, ce o mai avea Globescu in cercul orașului seu. Cu totul din contra când se allă el cu ômeni pe cari i cunosea de cărënd. Fața de astfel de ômeni jucă el o rolă mare.

* * *

Eră intr'o di de sêrbătore când Globescu se allă intr'o cafea și făcù cunoscință cu un ardelén néoș, cu dl Septimiu Catul, om cu avere, care simția ce simția in sine și vorbea mult despre focul seu pentru nația românească.

— Audi lucru ca așa . . . să-mi dică mie in față că nu-s român . . . un ișlicar ca Papagol, un bulgar, un grec, un român nou, — grăia repede și necăjit Septimiu Catul cătră Globescu.

— Apoi de . . . sciu și eu . . . Dl Cristache Papagol este nêm de boer din țeră și ori și cum el este om de 10,000 de galbeni . . . lui i dă mâna să-ți dică astfel, — vorbi Globescu și sorbi odată din cafeua ce o avea dinainte.

— Da nu-i așa, frate . . . eu eugetam că tocmai dta (aci fu intrerupt de Globescu dicând că se mulțămesc și cu „tu”) carele porți numele Trăian, tocmai dta să fii mare român. Audi colo că eră odată vremea când românii din țeră și-au grecizat și și-au bulgărit numele. Branipol, Papagol să fie români? Cum de dta te lași amăgit? Apoi dta nu scii, că țera românească este întemeiată de uu transilvanên, de Radu Negru? E bine, decă Radu Negru a mers dela noi și din noi cum se pôte ca urmașii lui să ne numescă streini de origine română? — vorbi intr'un suflet Septimiu Catul și când gătă, se sculă de pe scaun, făcù vr'o 3 pași înainte și întorcându-se se aședă érăș pe scaun.

— Bine dci, frate Catul; eu sânt de acord cu tine; e drept că Radu Negru a fost transilvanên . . . dar mai bem ceva? — adause Globescu aruncând o semnificativă privire asupra cafetierului.

— Uite, dle Trăian! Noi cu toți sântem români . . .

la ce atâta dispută? Și-apoi acum după ce mi-am adus aminte de ceva, i dau dreptate și dlui Papagol, căci și eu me numiam odinioară Stan Cătană, și numai în școlă m'am botezat a doua oră primind numele Septimius Catulus. Ce știi, pôte să fie și cum spunea dl Cristache, și 'n cele din urmă Papagol e nume românesc, căci se compune din „papa” și „gol”.

— E gol românesc, — adause Globescu golind un păhărel de rum ce tocmai îl adusese cafetierul pe măsă.

— Acum imi pare rău, că m'am certat cu dl Cristache; el s'a despărțit supărat. Haide să ne întâlnim cu el!

— Haide, — grăi Globescu și amândoi o luară la picior.

Septimiu Catul era un tiner bogat, ardelên get beget și confus în ideile sale. El privia pe români ca o continuare a Romanilor și era foarte necăjit când auzea vr'un nume român la câte cineva, și de aceea să nu prindă pe nimeni mirarea auzind că chiar și pe cănele seu îl botezase „cesar”. El făcea multă paradă de vorbă; se amestecă în toate cestiile. Cu unul făcea politică, cu altul dispută literatură, cu al treilea știință, cu un cuvânt era un fel de enciclopedist. În politică vorbea de un imperiu român, vorbea cu mare entuziasm și fie-care vorbire o finia cu cuvintele „în cele din urmă trebuie să subminăm Carpații”. Decă din întâmplare l'ar fi asemănat cineva cu Cato bêtânul, carele finia vorbirile sale cu espresiunea „ceterum censeo Carthaginem esse delendam”, atunci se simția atât de fericit încât uită de politică și se ocupă de sine cugetând la asemănarea ce ar ave cu Cato. În literatură nu putea suferi semnele și „direcția critică” a Convorbirilor. „E frumos Alecsandri, grăia el une-ori, păcat însă că-i scris cu codițe și într'o limbă plină de bulgărisme, greșisme și franțuzisme”. „E bună critica”, grăia el altădată, dar de când cu Maiorescu a scăzut numărul poezilor naționali”. În știință vorbea el și nu pré și totdeauna găta vorbirea sa cu cuvintele „facem și noi românii ispravă, asta n'o pôte negă nimeni... dar tot nēmțul e mai al dracului”. Acest Septimiu își făcuse studiile gimnasiali într'o școlă ungerescă; aci văduse cât e de desprețuită nația sa, de aceea își scria numele ungeresc și nu cuteză a se arăta că e român. Mai târziu cetind o carte a întâmplărilor din 48, deveni românul cel mai român.

Septimiu în călătoria sa, ce o făcea „spre a studia nația” cum dicea el, făcu cunoscința cu Trăian Globescu și cu un român de dincolo, cu Cristache Papagol. Dintr'o vorbă într'alta se încăierară într'o dispută despre originea românescă a fie-căruia. La acesta dispută Globescu a fost pasiv și numai intru atâta putem dice că a fost activ, intru cât în decursul acestei dispute băuse 4 cafele și 3 păhărele de rum. De altmintrelea el da drept când lui Septimiu când lui Cristache, după cum se întâmplă ca unul seu altul să cêră cafelele. Cine se mai pôte indoi că disputele nu-s avantagiöse?

* * *

Odată se află Trăian Globescu la niște băi. Nu mersese să facă cură, ci intovărășise pe niște tineri din orașul seu, pe niște tineri foarte tineri, cari abia erau de 16 ani.

Hei dar ce să faci necazului! Tocmai între astfel de ômeni era locul seu Globescu. Pe drum până la satul cu băile nu s'a întâmplat nimic mai de însemnătate, decăt o zăbavă făcută la o cârciumă. Nu era mare lipsă de zăbavă, căci nu ma'era mult până la băi, dar tot ce silise societatea să se ôprească au fost niște vorbe de spirit, cum s'ar dice niște glume interesante, așa de

interesante cum le-a putut spune Globescu spre a velselî întrêga caravană.

Timpul era foarte potrivit pentru băi, căci o așa vêră nu fusese de mult prin părțile acelea. Când ajunseră acolo, era tocmai vremea de cură și publicul se plimbă în sus și 'n jos ca furnicile. Ici vedeai o vêduviță tineră cu fața trecută de palidă ascultând vorbele bêtânului seu tată, de și cu gândul cutrieră trecută sa viêtă; alătorea vedeai pe altă vêduviță, carea prin veselie căută să-și omôre jalea; alătorea pe unul pășind repede după cadența muzicii, și cât coalea pe un moșneg cu capul și plecat și cam cocoșat uitându-se spre înainte, și cumpenind în mintea sa neînsemnata distanță ce o putea lăsa în urmă în decursul unei minute. Cu un cuvânt o lume pestriță ca la niște băi evropenesce.

Alătorea lângă muzica țiganilor, cari diceau ciardașul, se aflau vr'o 3 tineri dintr'un oraș provincial din România, și disputau din reputeri ceva de tot interesant. Acesta se putea vedé după gesticulațiune. Ca prin minune Globescu se desliplî de ai sei și făcând cunoscință cu acești tineri, cât ai da 'n palme se impretini cu ei într'un astfel de grad, încât nu s'ar fi despărțit nici odată; ba ce-i mai mult, se amestecă în disputa lor.

— Frate Trăiane, — grăi unul dintre cei 3, carele se părea a fi fost funcționăraș de poștă. Frate Trăiane, eu nu pot suferi pe unguri cu nici un preț, — adause el și luând o poziție puțin cam plecată spre înapoi, continuă vorba însoțită de niște grimasuri foarte semnificative, — ei ce dici dta la asta, frate Trăiane?

— Eu dic că bine faci și că nici să fii Ardelên n'ai puté fi mai gróznic dușman al nēmului ungeresc, — vorbi Globescu cu autoritatea ce trebuie să o arăte cineva când se vede astfel agrăit.

— Te rog însă mai încet, — adause funcționarul punând mâna la gură, căci în apropiere văduse niște streini, cari de și vorbeau franțuzesce, băgă o temere ôre-care în el. Vorbi apoi despre partidele din România și lăudă foarte mult pe „Roșii”. Ce socotesci, — adause el, — pe timpul Albilor aveam 150 franci pe lună, astăzi am 250; nu este asta un progres; nu este asta meritul Roșilor?

Dintr'o vorbă într'altă, conversația deveni din ce în ce mai interesantă. Intr'un târziu „bravo” strigă Globescu pentru o espresiune a funcționarului. „Bravo”, repetă Globescu... asta merită să o botezăm cu o litră de vin”; și dicând acestea, chemă pe ôspeți să-i facă cinste. „Veniți”, se adresă Globescu cătră próspeții sei prietini, — „veniți să ve cinstesc eu”, de și bietul om n'avea nici o para chiôră în buzunar.

— Noi Românii sântem un popor cu viêtă, — intrerupse funcționarul. Noi Românii avem un mare viitor; dic viitor, căci chemarea noastră este mare. Și de și un filosof a dis, că lauda de sine nu e bună, totuși mi-aduc aminte că un alt filosof a dis, că viitor de aur românimea are și preved prin secolii a ei neatêrnare, și de aceea eu țin calea de mijloc, după cum dice un al treilea filosof.

Dicând acestea, și cu acestea nedicând nimica, se scărpină pe frunte ca și cum ar căută idei noue spre a le incopciă cu ceea ce vorbise.

— Așa e fraților, — grăi Globescu, — viitor de aur avem noi... dar să nu mai stăm aici lângă astă muzică ungerescă, haideți la „strugurele de aur”, să bem un vin de Tokai, carele de și este ungeresc, este foarte bun.

— Bine dice Trăian, — haideți, — grăiră cu toții și porniră la „Strugurele de aur”.

IV.

Eră anul al 17-lea decând se întorsese Globescu din Viena. Se mutase într'un suburbiu depărtat, unde trăia familia sa în cea mai mare miserie. Nevastă-sa cosea la fel de fel de lucruri, de-i mai eşise ochii, pentru ca să agonisească cele de lipsă pentru familie, căci bieta femeie avea 2 băeți și două băețe, și ce-i mai grozav, trebuia să grigescă și de sócră-sa de cocóna Smaranda. Eră amărită bieta cocónă, căci acum la bătrânețe ajunsese așa de necăjită, încât să fie silită a

lăsa o femeie cu 4 copii și o mamă plină de amărăciune. Femeia va munci pentru susținerea familiei, copiii vor plânge pierderea tatălui lor, er mama plină de durere va spune lumii convingerile ei despre viața omenescă.

Brașov nov. 1883.

I. C. Frunză.

Naționalitatea în musică.

Intimpinăm cestiuni, care în tăcute formeză obiectul des al conversațiunilor prin cercuri private, fără ca

Datine la nuntă în Japonia.

sta pe capul noru-și și a-și chinui diiele ce i le va mai da bunul Ddeu.

* * *

Omul de-ar fi cât de ticălos, tot lasă ceva în urma sa, ca să se scie că a trăit și el în lume. Astfel și Globescu a dat numele seu unei cafenele și porecla sa unui cântec.

Cine trece ađi prin piață se aședă la cafenău „Craului Trăian” și cine-și petrece séra, doresce să-i cânte „a lui Globescu”. El trăesce încă; când va muri, va

să fie ajuns a se supune verdictului publicității, indeosebi a ómenilor chemați și datori a se interesă de ele. Mulțimea încercărilor ce se fac pe tóte terenurile pentru emanciparea némului nostru de sub jugul ignoranței, încercări atât de felurite ca lipsele și necasurile nóstre, n'a ertat cestiunilor frumosului să fie cumpenite cu seriozitatea cuvenită; cu tóte că ele cuprind probleme, a căror deslegare e meni'a a întregi conștiința unui popor despre locul ce-i se cade în rëndul popórelor civilizate. Nu-i mirare, avem destule griji și am dori, ca, cel puțin vorbind despre musică, să nu fim nevoiți a

intonă tonul ingrigit al întrebărilor de esistență. E lucru firesc, când omul e necăjit, nu-și mai face și din veselie necas. Musicii noștri sunt însă oameni, cari privesc lucrurile omenesci cu multă recelă sufletească. Singurul lucru, care le pricinuesce bătae de cap, este chipul cum să veselască pe ceilalți oameni. Vom fi mândri, decât dlor vor primi ingrigirea pentru progresul națiunii noastre în acest ram al artelor frumoase.

Avem și pe terenul muzicii începuturi mult promițătoare. Cine a resfoit cronicile de și ale jurnalelor noastre din timpul mai nou, a putut observa, că petrecerile incopciate cu cântarea regulată par a deveni tot mai lăzite. Abstrăgând dela corurile din orașe, putem înregistra anume în Bănat aproape la patru-șeci de coruri de plugari, dintre cari cel din Chiseteu își serbă nu de mult jubileul de 25 de ani al existenței sale.

Pornirea acesta imbucurătoare ne insuflă ingrigiri, când ne gândim la materialul estetic, ce adapă spiritele înșetate după artă. Bibliografia muzicală înregistrează mereu piese nouă; toate sunt aplaudate cu asemenea bunăvoință. Piese originale, bune și rele, își jocă rolul fără ca să se ivască vre-o voce, care să le pretuiască. Într'aceea se mai traduc texturile pieselor străine și se predau publicului român, care le primesce tot cu aceea mulțămită. Apoi recensunile la rëndul lor n'au decât cuvinte de laudă pentru piese și cântăreți, compozitori și artiști, eră publicul românesc, fără a înțelege câte s'au petrecut dinaintea ochilor și urechilor sale, exclamă aria obligată: „De n'a perit Românul când ordele barbare“.

Suntem un popor, a cărui literatură muzicală n'o găsesci decât pe cōstele Carpaților. Holdele și plaiurile sînt teatrul, unde în sezonul muncii se deschid repertorele muzicii noastre, tesaur vast al unui artist genial, care invită brații și stejarii, public neînclinat spre deșertăciuni omenesci și le cântă fără programă doina dulce și curată. Eră salonele noastre tănjesec sub influința a tot felul de curențe ale apusului, care alese nealese alcătuesc nutrimentul muzical, cu care se alimentează intelința noastră dorită după artă.

În lipsa unei literaturi muzicale notate, care să presinte materii pricepute de publicul nostru, suntem nevoiți a recurge la frumșeți îndepărtate și străine chipului nostru de a simți și a înțelege. Cătră greutatea priceperii se adauge nenorocirea în alegerea pieselor străine. Așa numitele „mofuri“ muzicale, cărpituri pērlite din dosarele unei mediocrități muzicale, se intrunesc în nonsensuri desēvērșite și au pretențiunea de a cultivă gustul estetic în publicul nostru. În acesta categorie cad așa numitele operete, dulcēța de predilecțiune a Don Juanilor moderni cu totă sumedenia de codițe mari și mici și cu morșeau-urile calculate anume cu scop de a gădeli gustul deja tēmpit și nesimțitor pentru frumșeți desintesate.

O națiune tineră, în ai cărei indiviți încă nu e desvoltat și consolidat gustul până la gradul trebuitor, ca să pōtă resistă esceselor seducătoare ale unei muzici fără sens și desmățate, are trebuință și în acesta privire de conducători pricepuți, cari să-i dea direcțiune sănētōsă, într'adevăr cultivătoare și întăritōre de inimă.

În acesta stare a lucrurilor să nu ne punem ore întrebarea asupra principiilor, dela care să mănecă lucrarea noastră pe acest teren al artei? Să nu existe ore și aici metodă, după care influințând asupra inimei, să o putem innălță sigur până la cea mai innaltă trēptă a culturi estetice, fără a o demoralisă? Analisat-am nutrimentul estetic ce-l dăm publicului spre mistuire? Avem noi un plan, după care să-i întocmim educațiunea sa estetică? În sfirșit, suntem noi uniți cu toții în urmărirea acestui plan?

Ecă întrebările vrednice de cea mai seriōsă cugere a bărbaților chemați să lucreze pe câmpul muzicii noastre.

În cele următoare vom încercă a espune ideile noastre prețurii binevoitōre a celor competenți, cu scopul de a atinge unitatea în procedere la cultivarea artei muzicale.

Este un adevăr psihologic, că inima, acest centru fluctuant al simțemintelor omenesci, înșeșce cu acordurile sale triste și vesele ori-ce schimbare petrecută în imaginațiunea noastră. Acest adevăr, aplicat asupra ori-cărei arte, primesce următoarea formă: Producte de artă, cari nu ating imaginațiunea noastră, ne lasă inima rece. Mănecând dela acest princip, nu va fi fără interes a esamina condițiunile, sub care o piesă muzicală pōte influință asupra imaginațiunii, prin urmare și asupra inimei ascultătorului.

Pornim în cercetarea noastră dela o controversă, care o intimpinăm și o auđim în fie-care și: „Nu pricepem muzica clasică!“ strigă mulțimea într'o voce cătră artiștii noștri, — „ea se mișcă în abstracțiuni înalte, conținutul ei e neînțeles pentru noi; o admirăm, dar n'o simțim, pentru că n'o înțelegem“. La strigătul acesta îndreptătit respund pricepuții noștri artiști cu o întrebare și mai îndreptătită: „Decă nu pricepeți muzica clasică, care are un înțeles, cum se pōte de ve împăcați cu piese colportate pe fie-care și, cărora nici cunoscătorul cel mai ager nu le-ar putē stōrce vre-un înțeles?“ Mulțimea, neputēndu-și da samă despre întrebarea ce i se pune, se scōte ca prin instinct din impasul, în care s'a băgat: „Nu ne trebuie nici acestea“, strigă de nou, „dati-ne cāntece romānesci, pe care le înțelegem și le simțim“.

Ne aflăm în fața temei, cuprinsă în titlul tractatului de față, o cerere demnă de totă atențiunea. O problemă vrednică de studiul artiștilor noștri, un teren vast și prē puțin călcat, care merită a ocupa talentele națiunii noastre.

Muzică națională!? Suntem deprinși a pronunția aceste cuvinte cu ore-care șielă ori de câte ori ne vedem în față cu cunoscători ai artei muzicale. „Muzica n'are naționalitate“, auđim dicēndu-se, legile ei sînt vecinice și nestrāmutate. Compozitorul ca și cântărețul trebuie să asculte de ele, fie în China, în Germania și în România.

Pentru ca să ne lămurim în privința înțelesului ce avem să-l dăm acestor cuvinte, avem trebuință să facem deosebire între *regulele artei* și *intre subiectul artei*, asupra căruia vin a se aplica regulele ei.

Regulele muzicii, pe care le statorēscē știința și care compun complexul științific ce se numesc *teoria muzicii*, sînt fără îndoieală universale, cosmopolitice, ca ori-care product al științei. Lor nu le convine decât criteriul adevărului, altă nimic. A dice muzică națională, gândindu-ne la teoria ei, înșemnă tot atât, ca decât am dice, că legea fizicală despre espensiunea vaporului în România trebuie să fie romānescă. Teoria muzicii așa dară ca rezultat al științei n'are naționalitate.

A ne ocupa de teoria muzicii va să dică a studia o știință; arta începe, unde regulele teoriei vin a se aplica asupra unui subiect (sujet) ore-căere, pentru ca din manuarea acestuia de cătră artist, conform regulelor aceloră, să resulte productul de artă.

Ajungēnd a vorbi despre *subiectul muzicii*, trebuie să facem o a doua deosebire: El pōte să fie un ideal, o pasiune numai inchipuită, d. e. o iubire, conținēnd numai notele esențiale și comune ale iubirilor din toate locurile și toate timpurile, și pōte să fie un caracter real, o pasiune esistentă, d. e. o iubire factică, precum se arată la un individ, la o grupă de indiviți, la

o națiune, cu toate accesoriile ei particulare. Cel dintâi e numai inchipuit, al doilea trăiește între noi. Unul e *ideal*, altul *real*. În această deosebire vom descoperi ușor, de o parte direcțiunea *classicismului*, de altă parte ceea a *realismului* în artă.

Subiectul ideal, înfățișat prin artă desăvârșită, imprimă produselor de artă semnul classicității. Sub condițiunile acestea putem vorbi de piese clasice sau de muzică clasică. Subiectele ideale ale muzicii clasice sunt abstracțiuni, care trec peste cercul de gândire al oamenilor de rând; de aci greutatea d'a înțelege muzica clasică. Conținând numai trăsăturile generale ale unui caracter sau ale unei pasiuni omenesci, subiectele muzicii clasice au valoare neperitoare și se vor afla ascultători, a căror fantasmă să se poată înălța până la concepțiunile ei abstracte. În sfârșit, fiind că subiectele muzicii clasice sunt lipsite de particularitățile, cari caracterizează pasiunea reală a unui individ, rezultă de sine, că muzica clasică n'are caracter național.

Ficșând însușirile acestea ale muzicii clasice, vom afla ușor, că ele nu sunt condițiunile, sub care e cu putință a atinge imaginațiunea, prin urmare nici înima majorității absolute chiar a publicului nostru inteligent. Revenind apoi la controversa, dela care am pornit, n'avem decât să ne inchipuim un ideal, ascuns încă în vëlul interpretării muzicale, și am dat explicațiune strigătului mulțimei: „Nu pricepem muzica clasică“. Credem a dețermura o parte a planului nostru de educațiune estetică, când dăcem, că piesele clasice nu pot forma începutul operațiunii în cultivarea frumosului la publicul nostru. Esemplul îl găsim chiar la popoarele înaintate pe acest teren, unde muzica clasică nu ajunge a fi cultivată decât în impregiurimea centrelor muzicale, bunăoară a conservatoriilor, care a isprăvit școala pieselor mai ușore de înțeles; în alte locuri ea nu ajunge a fi aplaudată. Planul nostru primesce o formă destul de drastică, decât vom dăce: Să cuprindem mai înainte pe năsdărăvanul satului, ca să avem ce cumpeni când cuprindem pe Hercules! Treceam la subiectul real al artei.

(Incheierea va urma.)

Stefan Velovan.

Datine la nuntă în Japonia.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 53. —

Datinele casnice ale japoneșilor sunt foarte interesante, din cauza curiozității lor; dar nu le pră cunoscem, căci densii impedecă pe străini d'a le pută vedea și studia.

Mai ales se poțe dice această despre datinele lor la nunți; pe cari le săvârșesc în secretul cel mai mare, în cercul familiei.

Căsătoria nu e eflusul invoirii reciproce a părechei noue, ci aceea rezultă din voința părinților. De iubire, pețire și de alte asemeni ceremonii nici vorbă nu poțe să fie; ba de multe ori mirii numai în ziua cununiei lor se ved intăia-ora.

Etă cum se intemplă la ei căsătoria! Când fiul ajunge etatea de 20 ani, ăr feta etatea de 15 ani, se ține incredințarea, dar nu la mirésa, ci la mirele. Încă de demineta totă zestrea miresei se transporteză acolo și aceea se aședă în odăile unde are să se serbeze nunta; larii și penaii ambelor case asemenea se aduc acolo și cu acestia se decoréză păreții. Înaintea acestora se pun mesele, cari înfăoșeză paradisul. Grădina e reprezentată prin un arbore mic, două figure de ceră înfăoșeză prima păreche de omeni, ăr țestul broșei și cele două cocore sunt simbolul vieții îndelungate.

Drept presenturi de nuntă se pun pe mesă pești uscați, mărgele și alte bucate, dând prin aceste părechei noue svatul d'a duce vieță simplă.

Pe la miédăși mirele se duce pentru mirésa sa, care pentru ocașiunea această îmbracă un vestmēt alb și se acopere cu un vël des. Surorile de mirésă și rudele se presinteză în haine de sărbătore și fac parte din cortegiu.

Nu mai unele secte budhaiste se căsătorec prin intervențiunea bisericii, celelalte se cunună fără preoți, totă ceremonia consistă numai întru aceea, că șeful poliției înmatriculeză căsătoria incheiată.

Sosind la casa unde se ține nunta, nuntașii se aședă lângă mesuțe pe pământ. Atunci vin surorile de mirésă și ofer părechei noue un fel de bețură favorită de iaponezi. Fie-care be, în semn că ei vor be astfel și din potirul vieții, conțină acela rău sau bine. Din momentul acesta ei sunt căsătoriți; această însă nu opresce, ca bărbatul să țină și alte femei — decât i permit mijlocele,

I. H.

Doine din Bănat.

Bădișorul din Ardél

Ar vini și n'are cal,
Dar vini-va și pe jos,
Că e tiner și frumos,
Dar vini-va pe picioare,
Că e tiner ca ș-o flóre.

*

Pentru tine măndro dragă
N'au dormit o nopte ntrégă,
Nici la nopte n'am să dorm,
Batăr să sciu c'am să mor.

*

Pentru tine, dragă fetă,
Mâncai Vinerea odată,
Și Sămbeta nici odată,
Duminec' am ajunat,
Până ce te-am căpētat.

*

Bade bădișorul meu,
Sărută-me bade n dinți,
Și de buze să n'atingi,
Că buzele-s cāntărite
Cu cāntariul satului,
Pe sēma bărbatului,

*

Leliță, leliță,
Glas de porumbiță,
De mi-ai fi leliță,
N'ai umblă descultă,
Ci m'aș îndurá
De ț-aș cumpără
Niște papucei
Cu trei-deci de lei,
Să te ncalți cu ei
Sera a viței,
Dimința n doi
Pân la cāntători,
Cu doue cāncege
După apă rece,
Haină de mētasă,
Ca să fii alésá!

S. Onea.

Cronică bucureșcă.

— 22 jan. 1884.

(Carnevalul în Bucuresci și Carnevalul Veneției. — Un sonet. — „Grandomania” și „Pré târziu”.)

În rubrica „Ce e nou” a numărului 3, sub titlul „Carnevalul în Bucuresci” „Familia” pomenește despre trei baluri mari și late. D’aci, toți acei cari nu viețuiesc în mijlocul nostru, pot să-și facă o sârbădă ideie despre carnevalul Bucurescilor. Ca să ve încredințați că nu-i așa, câtă să ve mărturisesc că eu „cu cel mai profund respect al Majestății Văstre (publicul cetitor e suveran!) pré plecat și pré supus servitor” — formulă ministerială constituțională — nu-mi pot de-o săptămână reveni din obosela ce mi-a pricinuit nevoia d’a lua parte la câteva baluri spre slujba dv.

Dar mai bine de cât după obosela mea, puteți judecă după afișele mari și mici, albe și țefe, cu flori și icône, cari îi lovesc ochii cale d’o poștă.

Citiți :

„Sala Bossel” : Mare bal mascat etc. și va urmă regulat marția, joia și duminica în tot timpul carnevalului ;

„Sala Teatrului Dacia” : aidoma plus sâmbêta ;

„Sala Orfeu” : afișele alcătuite pe același calapod ; dar aci țilele sânt : mercuria, sâmbêta și duminica.

Aceste pentru lumea bulevardistelor : marchise, republicane, fete blânde ; a lucrătorilor din calea Victoriei și pentru tôte cele pe cari curiositatea sêu petrecerea le-atrage aci : scutite de taxa intrării, francul obligator pentru garderobă nu e lucru mare. Secsul urit e represintat în mare parte de slujbași și militari, pierde-veră, studenți, negustori și chiar băieți de cantor și de prăvalie.

Dar unde acești din urmă sânt în majoritate cu lucrătorele de pe la magazine fără léfă, dădacele, tôte mardalele și slujnicele, frecându-și cotele cu tôte gradele inferiøre și toți indiviții fără căpê eiu sêu categorie, e la „Franzlarul”, „Pomul-Verde”, „Șepcarul” și printre cele mai din urmă „Independința”, „Zipser”, „Fogel” special al bucătăreselor și rênțașilor, șcl.

Să revenim însê la salele de ’nteu unde afișele ne spun, că Societatea cutare va da un „mare” bal deschis social sêu aniversitar (citiți societar și aniversar) sêu nu mai sciu cum, lucru pe care l’au făcut, îl fac și-l vor face cât va mai tinê carnevalul, tôte Societățile : a constructorilor — ômeni bine construiți, a meseriașilor de încălțăminte — ciobotari, a precupeților — mult zarzavat, a comercianților de bêturi spiritose — bunii bêturi, a coaferilor — bərbieri, a tipografilor și, pentru ca muzica să fie și ea represintată ca celelalte meserii și arte, a lăutarilor. Tôte aceste românesci, căci trebuie să ținem sêmă că și emancipații sânt români, ba încă de cei vechi.

S’adăugăm la aceste baluri și pe celelalte ale duzinelor de societăți străine de sprigin și ajutor în protiva tuturor și cu deosebire a noastră ; internaționale de binefaceri rêu distribuite, improvizate în scopuri umanitare de gheșeft, și de alte felurite soiuri.

Apoi pe cele cari au loc în sale deosebite cum : balurile Societății de binefacere Elisabeta, Asociațiunii „Furnica”, Funcționarilor publici, Studenților Universitari, Comercianților de l-a mână „Provedința” ș. a. la Teatrul Național ; în sfârșit al Corpului telegrafo-poștal

și seratele Societății „Concordia română”, despre care de mult nu s’a mai vorbit nimic, în localul acestei din urmă.

În fața atâtor baluri mari, afișele ne spun că tôte-s mari și nici unul mic. — nu poți să nu te ’ntrebi : cum și unde mai pot încăpê ? Și când veți affă, că ele au loc unul după altul și adese ori mai multe de-odată, ve veți putê face o idee mai lămurită despre ceea ce este Carnevalul în Bucuresci sêu, mai nimerit, Bucurescii ’n carneval.

*

De mirare e că se găsec ômeni cari să le ample pe tôte și caracteristic că la aceste petreceri — vorbesc de balurile societăților unde-i mai puțină plévă și anume de cele românesci — întâlnesci de obicei a-aceeși lume și cu deosebire aceleși chipuri femeiesci, tot așa de vesele, tot așa de vii cum erau la balul din ajun și la serata de ’naintea ajunului.

Și acum spuneți decă nu avea dreptate bietul Jerome Paturot să dică : „Poeții, vorbind despre femei, le poroclesc bucuros de sex slab : ar trebui să dică sex de fier. Le vede cineva vr’odată să ceră cruțare balului ? și după ce s’au svêrcolit, agitate în timp de cêsuri nentrerupte, nu sânt tôteuna gata să reîncépă a doua ți ? Sex slab ! Sexul tare n’ar putê să facă-atât !”

Dar acêta viêtă de continue petreceri nu le face ôre să-și neingrigescă celelalte datorii pe cari o fêtă, o soție, o mamă le are de indeplinit ? „Viêtă de lume este o sarcină incompatibilă cu alte indeletniciri și alte datorii. Acele femei pe cari le numim lenêșe răsipesc o activitate de necređut și isvôre de inchipuire extraordinare ca să ajungă rolului pe care de Lună-voie și l’au ales”. Negreșit acêta gândire sântôsă presărată printre multe altele d’asemeni în paginile cărții lui Reybaud, me făcea să esclam la un asemenea bal, unde nu-ți puteai trage sufletul din cauza multimii, arêtând unui prieten simtele de fințe tinere, sburdalnice, gingașe, strălucitôre de flori și de fluturi, gătite una mai cu pretenție de cât alta :

„Și când te gândesci că nici una din ele nu pôte să fie nici bună soție, nici mamă bună !”

Sântem pré pesimisti pôte, dar nici vécul nostru, nici societatea noastră, nu ne pôte face să fim altfel . . .

Mărturisitiți acum decă carnevalul nostru nu întrece prin sgomot și neodihnă, prin lumea-i ușoră, neună de petreceri, chiar devenit proverbial Carnevalul Veneției ?!

*

Oh ! comparația să nu vi se pară de loc hiperbolică ! Astăzi găsim mai multă însulfetire în mocirla orașului nostru de cât în sinul vechei regine a Adriaticei, de vom crede poetului. În volumul de poesii al lui Eminescu, a cărui aparițiune vi s’a anunțat într’unul din numerele precedente, găsim un sonet în care poetul schițeză în câteva linii mari, trase de mână de măestru, Veneția de astăzi. Ori-ce comentariu neputând adăugă nimic la frumusețea descrierii poetului, reproducem aci sonetul acesta :

S’a stins viêtă falnicei Veneții,
N’auđi cântări, nu veđi lumini pe valuri ;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri
Pêtrunde luna, înalbind păreții.

Okeanos se plânge pe canaluri,
El numa ’n veci e ’n flôrea tinereții,
Miresci dulci i-ar dá suflarea vietii,
Isbesce ’n ziduri vechi sunând din valuri.

Ca ’n țințirim tăcere e ’n cetate.
Preot remas din a vechimei țile
San Marc sinistru mieđul nopții bate.

Cu glas adânc, cu graiul de Sibile,
Rostesce lin în clipe cadențate:
„Nu 'nvie morții — e 'nsedar, copile!“

Cred de prisos să spun că asemeni bucăți de o frumusețe neinduiosă ample cu imbelșugare volumul iubitelui poet Eminescu, despre care pot să ve împărtășesc fericita scire că e aproape pe deplin mântuit de cruda nenorocire care-l lovide. O lungă scrisoare a sa — pe patru fețe — adresată unui prieten care, spre bucuria tuturor, ne-a făcut plăcerea d'a ni-o citi sâmbătă, la dl Maiorescu, e cea mai temeinică dovadă că în curând vom ave fericirea să revedem în mijlocul nostru pe măestrul scriitor al atâtor „simțiri adânci și 'nalte gândiri“, admirabile creațiuni pe cari de m'aș încumeta să le citez, aș face dintr'o scurtă cronică o lungă tablă de materii. Dar renunț la această recomandându-ve în întreg volumul care și ca conținut și ca execuțiune face onore literaturii noastre și se impune tuturor celor ce știu înțeleg frumosul.*

*

Nu tot așa putem dice și despre piesele — șapte la număr pare-mi-se — cari s'au presintat la concursul deschis pentru ziua de 30 septembrie 1883 de Direcțiunea generală a teatrelor și din cari comisiunea examinatoră — compusă, între alții din dnii Maiorescu, Hășdău, Urechie — a ales doue, fără însă a ave curajul să premieze vr'una. Astfel s'a luat hotărîrea d'a se pune amândou în judecarea „innalței nobilimi și a onor. P. T. public“ — cum se exprimă reclamele negustorilor când ne recomandă ceva . . . inoicis decât nu prost de tot — public care mai binevoiesce să trecă și pe la Teatrul Național.

Deci, joi, la 12/24 ianuar, s'a jucat una dintr'aceste: „Grandomania“ în 3 acte și 1 tablou, de dl Sava Șoimescu. Cuprinsul: o cucună de țără, ce vine să trăiească la oraș dându-și „ifose“ de damă mare, personagiul principal care nu părăsesce scena de cât pentru a reveni din nou — ceea ce se repetă la fie ce moment. În giurul acestuia se 'nvêrtesc tôte celelalte cari nu fac alt de cât apar și dispăr ca niște păpusi de Vicleim. Nici intrigă, nici acțiune, nici chiar tipuri — de caractere nu-i vorbă. Totul e o tărăgănelă care s'ar fi putut pré bine restringe într'un singur act. D'aceea și publicul, nu tocmai numeros, s'a arătat destul de rece, de și, drept mulțămire autorului pentru munca-i zadarnică, i-a făcut onórea — fie réutate, fie curiositate — d'a-i chemă.

Tot joi, însă la 19/31, s'a jucat a doua piesă: „Pré târđiu!“ în 3 acte, de dnii St. Velescu și Duiliu Zamfirescu. De și numită comedie, după subiect ea ar aparține acelu gen bastard, cum il califică Voltaire, care nu e nici dramă, nici comedie. Éta în câteva cuvinte data acestei piese: Un tiner, întors în țără, intră sub numele schimbat de Conrad în serviciul unui unchiu al seu căruia i datoră onórea mântuită a numelui părintesc și spriginul tinereței, voind ca prin munca lui să se plătescă de aceste binefaceri. Din toți cei numeroși ai casei, numai verișora lui, Maria, i bănuiesce identitatea și într'un moment de aprindere, i destăinuiesce iubirea ce hrăniă pentru el. Conrad însă, cu tôte c'o iubesc d'asemenea, se stăpănesc d'a-i destăinui ceva. Maria vedându-se inelată în nădejdiile ei, primesc a se insoți cu fiul unui proprietar vecin, bulgar imbogățit în țără prin cametă și altele, ca toți străinii, și ajuns deputat; dar plecând într'o preumblare călare și anunciându-se ca o mare nenorocire că a cădut de pe cal, Conrad, în bănuielă că a fost sdrobotită, cade mort din cauza unui anevrism. Maria, care scăpase nu-

mai cu frică, sosind, s'asvêrle desolată pe cadavrul lui Conrad. Acum se dovedesc iubirea lor, dar eră pré târđiu pentru-a puté fi fericiti.

Subiectul, în tot, e nenatural, dar odată admis, cred că doue acte ar fi fost pré de ajuns pentru desfășurarea lui, căci actul al doilea în care Maria și Conrad, eroii principali, nu vin de loc față 'n față, e de prisos. Scena culminantă a piesei e cea finală din actul înteu, în care Maria destăinuiesce lui Conrad iubirea ei, conjurându-l să mărturisescă că el e 'ntr'adevăr prietenul copilăriei, vêrul ei. Sfîrșitul e nemulțămitor. D'altfel, ca stil, e bine scrisă și, ca joc, a fost admirabil interpretată. Acesta a și contribuit, fără 'ndoielă, fórte mult ca publcul care d'asta dată umplea sala — ceea ce nu se întâmplă tocmai des — să plece cu o amintire plăcută.

*

Acestea sînt deosebirele dintre cele doue piese. Asemenările sînt: înteu că datele améndurilor au fost deja întrebuințate și al doilea că personagele sînt vechi cunoscințe d'ale noastre. Autorii n'au pus ceva nou pe scenă, n'au creat nimic. Apoi aceeași manie de franțuzisme, care din uz se schimbă 'n abuz, și adese ne face să credem c'asistăm la o piesă franțuzescă împenată cu românisme. În sfîrșit aceleași alusiuni mușcătore și atingétore de tot, dar numai privitóre la interesul piesei nu, aruncate la fié-ce moment, alusiuni cari plac publicului, dar nu-și au locul într'o piesă cu pretenții literare.

Despre premiu, de și „Pré târđiu“ e o 'ncercare mult mai reușită și are meritul d'a fi mult mai bine scrisă de cât „Grandomania“ și ca atare l'ar merită cu drept cuvênt, aud că Direcțiunea teatrelor a hotărît a nu-l acorda până cupă o a doua și a treia reprezentațiune, ceea ce-i o nedreptate strigátore. La noi publicul nu vine de doue ori le aceeași piesă și nici se premenesce, de óre-ce iubitorii de-asemeni piese sînt în numer atât de restrins, cât i poți numeră pe degete.

A. C. Șor.

Serisori din Bucovina.

Cernăuți 22 jan. (3 febr.)

(Serata „Junimeia“ académice, doue comisiții de Wachmann, o comedie tradusă, mórtea părintelui poetului Eminescu, reprezentația teatrală a „Armoniei“, serată musicală și serate cu dans aranjate de „Armonia“.)

Societatea académică română „Junimea“ dela universitatea de alicia arangia la 24 jan. st. n. serata ei anuală în sala reuniunii musicale germane. Dela 1 ianuaru începând cerculau biletele de invitare prin tótă Bucovina și în unele locuri ale Moldovei și Transilvaniei. Chiar după forma biletelor acestora se putea vedé de ce natură a să fie serata asta. Mulți și multe se preparau pentru acesta serbare națională, alții și altele însă jurau acum resbunare și erau de opinia a nu se duce la bal, căci anul trecut multe familii viniseră din depártare, ale căror fete și fetițe vindeau petringelul, căci după părerea lor cavalerii din Cernăuți sînt sumeți și steteau mai mult în bufet de cât lângă drăgălașele danțátore. Și de dus o félă la bal cóstă atât de mult, și apoi pentru ce? a colorá în numele nației sala balului și a nu se petrece de loc și a se rentóree în munți seu în depártatele regiuni ale țării, fără a fi jucat măcar odată!? „In numele nației remănem acasă“, deciseră ele, și la balul din anul acesta au fost numai vre-o câteva familii preoțesci de pe la sate. Că a fost așa, documentéază cele multe vorbe ale lor cu mine,—

* Editura librăriei Sococ et Comp. Prețul 4 lei.

și decă-i așa, cum dic ele, atunci au deplină dreptate.

Decisem să stau și eu acasă, căci și eu-s fiu de popă, și țin cu democrația. Dară altfel s'a întâmplat! „Să lipsescă raportorul „Familiei” dela un bal? — e un-ce cu neputință, și mai ales di O. asta nu se pôte!” — își gândi comitetul aranjator al seratei. Și într'o bună diulică me tredesc cu o visită din partea unui delegat al comitetului, care imi predă o „cartă de jurnalist”, poftindu-me numai decăt să me infățșez la balul românesc. Nu mai eră chip de scăpat, trebuia să me duc. Și in urma urmelor, să lipsesc dela o petrecere, ar fi ceva neauđit. — Decisem să me duc la bal.

Sala balului eră decorată cu mare gust. Draperii de colóre roșie-galbenă ornau esteriorul logelor, in cari se afla aristocrația și preoția innaltă. Intre aristocrați aflam pe baronul Alesandru Vasileo, Anton Tabacar cu dna soție și dșora Maria intr'un s raiu minunat de frumos, pe dl Vasileo din Basarabia cu dna și dșorele, care din urmă a fost in costum elegant național, baron Cărste in uniformă de ulan și dșorele baronese, baron Musteța cu dómna, baron Nicu Hurmuzachi, dl Manea cu dómna din România, cavalerul Cochanovschi, căpitanul țerii, cavaler de Flondor cu dna Flondor, in costum național, cavaler de Volcinschi cu dómna și dșorele Buberle, dómna Aglae Cosovici, soția deputatului imperial și consiliar judecătoresc. Jos in sală găsirăm o cunună frumósă de damicele și dómne, dintre care cele mai multe erau imbrăcate in costum național. Musica regimentului eră postată sub comanda capelmaistrului dl Vanisec pe o esplanadă prefecută intr'o grădină de arbori, din care se zăria numai dl capelmaistru cu tacturul lui cel lung. Un coridor al reuniunii se prefăcú intr'o odaie cu mult gust arangiată spre restaurare pentru dansatori.

Balul fu deschis de dl cavaler de Goian cu dna cav. Grigorcea. De odată ca prin farmec incepură logele a se deșertă și sumeț pășiau aristocratele, dintre cari multe in costum național, cu cavalerii aristocrați in sală de a participa la joc; între ei aflarăm și pe cei patru Georgieni. Se dice, că se zărise jurnalistul . . . in sală jucând, și péna lui severă să fie cam neplăcută, de când baronesele române au jucat la balurile germane cu amplotiații nemți, părăsind logele, eră la cele române priviau din loge in sală.

O petrecere mai animată nici nu se putea găsi. In mijlocul burgesilor se vedeau jucând sumeț aristocratele române. Imi gândiam, mare și tare trebuie să fie nația aceea, unde aristocrația ține cu poporul și nu-l abandună.

Me retrasem lângă o colonă să pot privi cu linisce armonia cea frumósă. Visam de costumurile cele naționale, in cari atât de drăgălaș apare femeia română, aceea inimă a familiei, a copiilor și a vieții sociale. Ce ore ar fi fără de aceste ființe pe lumea acésta? O vieță numai cu chin de durere, fără consolare, un suspin fără sfērșit.

Meditând astfel, de odată me tređii atins pe umăr de o mână. Me intorsei și observai o domnișoră sveltă stând inaintea mea. „Nu joci dle? ăise ea cătră mine, ce adăncit mai stai!” Ca respuns incepui a jucă cu ea, și ea urmă ridēnd: „O! pare că ți-ai venit ér in fire!” „De ce nu?” i respunsei; meditam despre frumuseța costumelor naționale ale damelor. „De sigur te-a imbrătat vre o față, căci straiul e fără interes pentru domni”, respunse ea zimbind. Eram să-i respund, dară in momentul acela o păreche dansătoare se isbi in noi cu atâta putere, in cât ne căutarăm a eși cu bine din imbulzēla dansatorilor și uitrarăm de vorba noastră.

Eră deja spre doue ore după mieđul nopții și încă

intreaga societate sta adunată. Aristocrația română se intrecea in petrecere cu burgesia română. Bětrării boeri se bucurau clătinând din cap, privind cu plăcere la boeritele tinere și boerini dansând, nefăcēnd nici o distingere de rang și stare, și bine au făcut.

Și in urma urmelor ni se aruncă intrebarea, care a fost regina balului? Intru adevēr grea misie a unui jurnalist. După opinia generală, regina a fost între domnișore, domnișora Maria Tabacar, eră între dómne dna Manea din România (Botoșani) și dómna Aglae Cosovici din Bucovina, adeca între dómne erau reprezentate doue țeri române: Bucovina și România.

Reușita splendidă a balului e de mulțamit președinților comitetului aranjator, domnilor George Popovici și Leo cavaler de Goian. Speșele au fost enorme, cu tóte acestea s'a scos un venit curat de 156 fl. v. a.

A doua ăi a fost o mică convenire socială a aranjatorilor, unde dl Vasile Morar toastă in sănătatea unicului jurnalist român din Bucovina, a subsemnatului colaborator al „Familiei”, „care prin criticele sale severe, dară juste, a conlucrat fôrte mult la progresele mișcării sociale-naționale in Bucovina, și dlui e de mulțamit in cea mai mare parte reeșirea intreprinderilor naționale”.

*

Compositorul și profesorul de musică din Bucuresci dl Wachman a dedicat doue compoziții musicale pentru choruri bărbătesci președintelui societății filarmonice „Armonia” din Cernăuți, dlui Leo cavaler de Goian. Asta e o dovedă nouă pentru prosperitatea acestei tinere societăți filarmonice române, cât și pentru însemnătatea ei pentru progresul Românilor Bucovineni in de comun, cum și pe de altă parte o incuragiare pentru dl de Goian, spre a lucră pentru lățirea musiciei naționale in Bucovina.

*

Dilele acestea a apărut in Cernăuți comedia intr'un act „Pentru o pelerie”, după M-me Emile de Girardin de St. P. Popescu. Abstragēnd de unele provincialisme, e o traducție bună. Pecat, că traducerea s'a făcut nu după original, ci după o traducție germană, in care mult s'a pierdut din ideile originale. Dl Popescu se vede că s'a îndepărtat și mai mult, căci la dēnsul găsim ca persoane ale comediei: Gontiescu Nicu avocat, Aglae soția lui, Gontiescu Mihai vērul lui Nicu, Marghiolița camerieră, Ioniță servitor, Orarescu orar și un portar. Comedia adeca e localisată, ce de sigur va ave succesul seu la teatrul diletant de aici. I urăm ispravă bună, de și scim inainte ce stavile găsesc aici scriitorii noștri.

Publicul român de abiă știe românesce, cei mai mulți invēță românescă, de aceea nici nu-i mirare, decă ei se nutresce cu literatură germană și francesă, cari limbi le cunosce mai bine, și n'are incredere in cărți românesce.

Așa judecă Românașii noștri, și apoi ne cotropesce streinismul și patria și limba se perd. Respectați-ve intēiu singuri și apoi diceți că esistați in țeră.

*

Dilele acestea murise in Botoșani dl Eminescu, tătăl poetului Mihaiu Eminescu și al dómnei Droglu, născută Eminescu.

*

A doua ăi după serata „Junimii”, intr'a 25/1 1884 aranjă secțiunea a doua a societății filarmonice „Armonia” in sala ei din otelul „Moldovia” o reprezentatie teatrală. Se dedū „Ciobanul”, vodevil de Eugeniu Carada și „Rusaliele” de Vasile Alecsandri. Un public numeros a fost presinte. Eră și aristocrația română reprezentată. Actorii noștri diletanți jucară rolurile cât se

póte de bine. Publicul erá cam ostenit de balul de eri și aplaudá puțin, de și jucatul actorilor intrecuse tóte așteptările nóstre. Publicul pare că dormiá. Mai ales escelá M. P. in „Ciobanul“, fiind cu un dans românesc. Musica din „Rusaliile“ e compusá de cátrá ju-nele nostru componist dl Tudor cavalier de Flondor, și ceea ce privesc armonia intrece tóte compositiile dsale din „Nunta țăranéscă“ și „Lița Pascaliță“. Tonul ei se apropie mai mult de melodii románesci și din totul espirá o concepție genială musicală. Mai ales ne plăcurá „valsurile“ din Rusaliile; se înțelege cât sens are prezența lor într'o scenerie, ce se petrece între țăranii nóstri. In „vornicel“ avusem ocaziunea de a admirá pe dl Ieșian; dlui dispune de un frumos tenor și o tehnică minunată. Cântá fórte frumos și interpretá cântecele românesci bine.

*

Intr'a 4/2 a. c. arangézá secția I a societății filarmonice „Armonia“ o serată musicală cu concursul dnei Isabela de Flondor, a domnișorei Eugenia Tomiuc și al domnilor Tudor cav. de Flondor și Isidor Stefanelli. Programa seratei constá din: Mendelsohn, concert op. 25, G. Scheletti: „Și d'ar eunósce“, G. Ventura: „Hora Grivitei“; V. Alecsandri: „Grui-Sănger“, declamație; E. Grig: Sonata op. 9, și choruri pentru bărbați: „La o viorică“ și „Lacrimióre“.

*

Asemene se arangézá de societatea „Armonia“ trei serate cu dans într'a 7/2, 21/2 și 16/28 februarie.

Dionisiu O. Olinescu.

Literatura si arte.

DI Gr. G. Tocilescu a ținut in Ateneul Român din București doue conferințe despre isvórele istoriei Románilor. In conferința primá s'a ocupat cu cronicile române și a constatat, că necesitatea unei edițiuni critice a cronicelor nóstre e cu totul imperiósă, pentru că până când isvórele nu se vor culege, compará, criticá, studiá și scóte la luminá, nu vom avé o adevérată istorie națională. In a doua conferința a vorbit despre partea documentală a isvórelor istoriei și analizá publicațiunile de documente făcute până'acum și di-se, că numai documentele publicate de dl Hásdău indeplinec in privința critică tóte cerințele unei lucrări seriose. Conferențiarul terminá, dorind să se înființeze cât mai curând societatea istorică propusá de dl Esarcu.

Manual de telegrafie practicá. Sub acest titlu dl N. Flor a scos de sub tipariu la București o scriere tradusá de dsa din englezesce, după opera lui Culley, adaugând și cele in urmă invențiuni gásite la esposițiunea de electricitate din Viena. Cartea cuprinde peste 300 figuri și peste 600 pagine in octav. Prețul e 15 lei.

DI Dima in Caransebeș a dat un concert, care a avut un succes deplin, căci a fost aplaudat de un public numeros. Dsa a cântat și de asta-datá mai multe piese de musică classică, precum și unele compositii românesci ale dsale. Afară de dsa a mai cântat in concert baritonistul nostru din Caransebeș, dl Nicolae Popovici, carele asemene a fost acoperit cu aplause. Au mai luat parte in concert și alți doi artiști, dnii Felsmann și Pittauer, din localitate. In curând dl Dima va da un concert la Brașov.

Pentru o pălărie. Sub acest titlu a apărut la Cernáuți o comedie într'un act, localisată, după Mdme Emile de Girardin, de dl St. P. Popescu. Corespundintele nostru din Cernáuți scrie tocmai in nrl de astăzi al foi nóstre mai pe larg despre această piesă, care e dedicată dlui Leon cav. de Goian.

DI S. N. Șoimescu, autorul piesei „Grandomania“, a publicat la București un volum de poesii sub titlu: „Poesii lirice“. Nu l'am vădut.

Din Buletinul Societății geografice române din București, publicat prin ingrigirea dlui George I. Lahovari, secretar general, ne-a sosit broșura pe semestrul II al anului 1883, publicând actele societății, precum și memorii și conferințe.

Din almanachul „României June“ se mai aflá esemplare de vëndare. Doritorii se pot adresá cátrá comitetul societății, Viena, VIII Langegasse nr. 4. Prețul unui esemplar, împreună cu porto 2 fl. 15 cr. v. a. Pentru Românie 5 lei 70 bani.

O nouă revistă a apărut in București: „Revista de medicină legală și de Psihiatrie“. Va apăre in fiecare lună, sub direcțiunea dlui dr. Sutz.

Notițe scurte. *La Brașov* Reuniunea română de gimnastică și cântări va ține adunarea sa generală pe anul trecut in duminica viitoare, la 10 febr., in sala de desemn a gimnasiului român. — *DI A. D. Xenopol*, a publicat „Programa cursului de istoria Románilor“ pe 1883—4) făcut de dsa la universitatea din Iași.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Poetul Eminescu însănătoșat!* Cu bucurie tragem atențiunea cetitorilor nóstri asupra scirii fericite împărțită de foiletonistul nostru din București in cronica sa de acuma, despre însănătoșarea deplină a poetului nostru Eminescu. Felicitám literatura națională și trimitem simpaticului poet salutările nóstre căldurose. — *Dnii A. S. Șulut și C. Diaconovici* au fost promovați la universitatea din Budapesta doctori in filosofie! — *Dna Arbore*, soția dlui Zamfir Arbore, va da esamenul de liberá practicá inaintea facultății de medicină din București; dna Arbore a obținut doctoratul in medicină la facultatea din Zurich.

Hymen. *DI George Morariu*, teolog absolut al diecesei Lugoșului, de nascere din Beiuș, la 24 januarie s'a logodit cu dșóra Maria Perian in Lugoș. — *DI dr. Ioan Clóje*, medic in Românie, in săptămána trecutá s'a logodit cu dșóra Maria Stănescu, fiica dlui Tache Stănescu, comerciant in Brașov.

Regina României a intrunit duminică la orele 2 după amiéđi la palatul din București peste 50 din dnele cari compun Societatea de binefacere „Elisabeta Dómna“, aflată sub innaltul seu patronagiu, și după ce comitetul a presintat situațiunea fondului societății, s'au luat dispozițiuni pentru o grabnică distribuire de ajutoare la săraci.

Damele române din Arad au sėvėrsit in săptămána trecutá un act național, pentru care națiunea intrégă le va aplaudá. Lipsa unui institut român de fete se simte de mai mult și la Arad; dar nimene n'a putut simți această lipsă mai adănc decât chiar mamele. Deci damele se intruniră in joia trecutá, la 31 jan. n., spre a formá o reuniune pentru înființarea acelu institut. Intrunirea se ținú in sala institutului pedagogico-teologic, unde — la rugarea lor — le convocá zeilosul episcop diecesan Ioan Mețian. Pré SSa invocá întieiu ajutoriul Spiritului Sfânt, apoi le adresá o cuvântare bine simțită, desvóltând importanța întreprinderii sublime ce vreu să realizeze, după aceea se departá. Atunci damele aleseră comitetul interimal, carele să facă statutele și să pregătéscă cele ce lipsă pentru constituirea definitivă. In comitet s'au ales dómnele: Ermina P. Dessean de presidentă, Letiția Oncu de cassieră; apoi de membre: Aurelia Beleş, Petronela Cornea, Terenția Dessean, Ionescu, Catarina Paguba și Livia Vuia. Secretariu: profesorul Atanasiu Tuducescu. Bărbați de incredere: Dimitrie Bonciu, Ioan P. Dessean, Georgiu Dogariu, Teodor Ceontea și Ioan Beleş.

Apel către onoratul public român! Lipsa cea mare de institute pentru educațiunea fetelor române, precum recer trebuințele noastre, este cunoscută tuturor; er in deosebi părinții de familie, de prin toate părțile, o simțesc acesta mai tare. In vederea acestei lipse, femeile române din Arad, s'au intrunit joi in 31 jan. nou 1884, spre a formă o Reuniune cu scop de-a lucra pentru întemeierea unui fond, din care in timpul cel mai de aproape posibil să se înființeze in Arad un institut pentru educațiunea fetelor române. Avend dar plăcerea a'nsciință despre acesta acum prima oră pe onoratul public român — și până ce vom pune in circulare listele pentru inscrierea de membri la Reuniunea noastră, i cerem spriginul binevoitor, fiind convinse că nu pôte fi nici un scop mai sublim decât acela de-a ne ingriji despre educațiunea fiicelor noastre și prin ea de viitoriul națiunii românesci, scumpă și iubită deopotrivă tuturor. In numele comitetului interimal al Reuniunii: *Ermina P. Dessean*, presidentă. *Letiția Oncu*, cassieră.

Doze baluri românesci in Arad Reuniunea femeilor române din Arad va arangia la 26 febr. n. un bal in sala otelului „Crucea Albă”. Vinitul balului e merit pentru fondul reuniunii, in scop de-a înființă un institut pentru educațiunea fetelor romane. Invitarea se face de către comitetul interimal al reuniunii, prin dna presidentă Ermina P. Dessean, și prin dna casieră Letiția Oncu. Damele sânt rugate a se presintă, pe cât e posibil, in costum național. — *Societatea „Progresul”* va ține tot acolo la 1 martie n. un bal precedat de concert asemenea in sala otelului „Crucea Albă”. Patronesa balului va fi dna Ecatarina Paguba; concertul, compus din piese musicale și declamațiuni, va fi executat in mare parte de secțiunea corului vocal al Societății, condus de dl Petru Popovici. In bal musica va cânta și un cadril românesc, compus de dna Maria Nicora. Se va jucă: Ardelena, Lugoșana, Româna, Băntuta, Călușerul, Hora și alte danțuri. Vinitul curat e destinat in $\frac{3}{4}$ fondului Societății „Progresul” cu scop de binefaceri, in $\frac{1}{4}$ fondului seminariului diecesan. Președintele interimal al Societății e dl E. V. Stănescu, al doile notar interimal dl Petru Popoviciu, cassar interimal dl Demetriu Iorgovici. Dorim din inimă ca publicul românesc din acele părți să spriginescă ambele ntreprinderi!

Carneval. *Casina română din Oravița-montană* va ține bal in săptămâna viitoare la 14 taur st. n. in sala casinei, adeca in otelul „Cerbul de aur. — *La Josășel*, comitatul Arad, se va ține la 14 febr. un bal românesc in favorul seminariului care se va înființă la Arad.

Bal român in Timișoara. Invităriile la balul român, ce se va arangia din partea inteliginței române din Timișoara in 18 februarie (1 martie) 1884 in localitățile cele spațioșe ale redutei din cetate in loca institutului alumneal și a școlilor gr. or. române din loc s'au espedat deja. Comitetul arangiatoriu, in acărui frunte stă dl Petru Oprîș ca președinte și dl Nicolae Coșariu ca vice-președinte, ne dă destulă garanță pentru succesul cel mai frumos. Salutăm cu vie plăcere acesta întreprindere românescă nu numai pentru că e o nouă dovadă despre vieța socială cea desvoltată a românilor de acolo, ci și pentru că spiritul cel viu de întreprindere pentru scopuri filantropice românesci se manifestă și prin aceea, că puținii români ce sânt acolo cutază a da balul acesta in spațioșele localități ale redutei. Acesta petrecere promite a fi nu numai cordială, dar și interesantă, pentru că după cum sântem informați, o parte mare dintre frumoșele noastre român-

cuțe se vor înfătoșă in pitorescul nostru costum național — și apoi după cum se vede din invitări in decursul balului se vor produce și 13 călușeri îmbrăcați in costume naționale.

Plugarii din Pobda, după esemplul altor comune, au înființat și ei un cor vocal, sub conducerea coristului Ioan Șuman din Chiseteu. Acest cor a dat primul seu concert la 18 januarie și a avut un succes frumos. Corul a cântat piesele: Spiritul, Arcașul, Juni-mea Parisiană, Tatarul, Salutarea patriei, La România; au fost și declamațiuni, Stefan Ghilașian a declamat poesia „Românul” de L. B. Geti, coristul Stefan Iancovici a declamat „Erna” de Petru Dulfu, Ioan Giurgeca a perorat „Peneș Curcanul” de V. Alecsandri, Ioan Mor-dica „Străbunii” de G. Baronzi și Ion Caraboș a declamat pe „Moș Martin” de Iulian Grozescu. După concert urmă danțul care ținu până dimineța.

Esposițiunea artistică din Bucuresci se va face in palatul Academiei in sala unde se află actual-minte „Cloșca cu pui” și colecțiunea Mavros, și in sălile unde se află museul eclesiastic. Se crede că se va adăugă la aceste săli și spațioca sală unde se află oficina de chimie a dlui profesor Marin. „Cooperatorul român” este informat, că acesta esposițiune va fi pusă la dispozițiunea publicului in luna lui marte viitor. Ea va cuprinde toate fazele industriei și bele-artelor aplicate industriei, plecând dela epoca cea mai primitivă până aji; chiar dela epoca uneltelor de pētră numită: epoca paleolithică.

Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 52:

Dacă 'n pept încă-ți lucește
Vr'o schintee de amor,
Vino draga și-mi zimbescce,
Că-s nebun de al teu dor!

Vino, vin ca alta-dată,
Să te string la al meu pept,
Vino belă adorată,
Că e mult de când te-aștept!

(T. Georgescu.)

Deslegare bună ni-a sosit dela dōmnele și domni-nișorele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Maria Dănilă, Mariora Cornea, Matilda și Georgina Popa, Mariți Lupan, Nina Farago n. Muste, Emilia Cornelia Nicora, Fira Serafin n. Pop, Eufrosina Popescu, Ludovica Roman, Amalia Crișan, Iosefina Popescu, Virginia German, Sidonia Andron, Maria Iacobescu, Olga Mitrofan, Iulia Muntean, Eleonora Pop și dela dl Pompiliu Predovan.

Premiul s'a dobândit de dșora Olga Mitrofan.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Dumineca vameș. și faris., Evang. dela Luca c. 18 v. 1, a inv. 1.					
Duminecă	29	10	Ad. rel. Sf. Ignat	7 16	5 13
Luni	30	11	(†) Sf. Vas. Gr. Ion	7 15	5 14
Marti	31	12	Sf. Kiril și Ion.	7 14	5 16
Mercuri	1	13	Mart. Trifon	7 12	5 17
Joi	2	14	(†) Intēmp. Dlui	7 11	5 19
Vineri	3	15	Sf. și drept. Simeon	7 9	5 21
Sâmbetă	4	16	Cuv. Păr. Isidor P.	7 7	5 22

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.